

İsmail Bergamalı'nın Klarnet Taksimlerinin Makam ve İcra Analizleri: Hicaz, Uşşak ve Rast Taksimleri

Maqam and Performance Analysis of İsmail Bergamalı's Clarinet Taqsims: Hicaz, Uşşak and Rast Taqsims

Hasan Kulabaş¹
Ferdî Koç^{2*}

¹ Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalgı Eğitimi ABD, Türk Müziği Programı, Sakarya, Türkiye, hkulabas1@gmail.com

² Sakarya Üniversitesi, Devlet Konservatuvarı, Çalgı Eğitimi Bölümü, Sakarya, Türkiye, fkoc@sakarya.edu.tr

*Sorumlu Yazar/Corresponding Author

Öz: Türk müziğinde klarnet sazının geleneksel icralarına bakıldığında, modern icraların tesiriyle gelenekli icranın revaç bulmadığına rastlanılmaktadır. Bu tabii olarak müzik algısının değişiminden kaynaklanmaktadır. Müzik teknolojilerinin ilerlemesiyle geleneksel icranın müzik algısında yerini kaybetmeye başlaması ve başka bir icra geleneğinin yerini alması âşikardır. Bundan dolayı kaybolan geleneksel klarnet icra tavrılarının incelenmesi, notaya alınması ve bunun üzerine akademik ve sanatsal çalışmalar yapılması gerekmektedir. Bu çalışmada konu edinilen TRT kurumunun emekli klarnet sanatçısı İsmail Bergamalı, klarnet sazında gelenekten ve meşk usulüyle yetişmiş, sazında virtüöz olmuş ve gelenek ekseninde kıymetli icraları bulunan sanatkârdır. İsmail Bergamalı'nın üç taksimlerinin incelenmesiyle Klarnet sazının geleneksel icra tavrı nispeten incelenecek ve bu sazın icra geleneğindeki önemi bu çalışmayla vurgulanacaktır. Çalışmamızda, Bergamalı'nın hayatı ve sanatı hakkında bilgi verilmiş, icra ettiği Hicaz, Uşşak ve Rast taksimlerinin notası yazılmış, makamsal ve icra açısından incelenmesi gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte gelenekli klarnet icrasının özellikleri ortaya konmuş, Bergamalı'nın icra tavrı anlatılmış ve müzik araştırmacılarının istifadesine sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: İsmail Bergamalı, Klarnet, Taksim, Müzik

Geliş Tarihi/Received: 07.04.2024
Kabul Tarihi/Accepted: 30.04.2024
Yayımlanma Tarihi/ Available Online:
30.04.2024

Abstract: When we look at the traditional performances of the clarinet instrument in Turkish music, we see that traditional performances have become less popular over time with the influence of modern performances. This is naturally due to the change in music perception. It is obvious that with the advancement of music technologies, traditional performance began to lose its place in the perception of music and was replaced by another performance tradition. For this reason, it is necessary to examine the lost traditional clarinet playing styles, notate them, and conduct academic and artistic studies on them. İsmail Bergamalı, the retired clarinet player of the TRT institution, who is the subject of this study, is an artist who was trained in the clarinet instrument through tradition and meşk style, became a virtuoso on the instrument and has valuable performances in the axis of tradition. By examining three divisions of İsmail Bergamalı, the traditional performance style of the clarinet instrument will be examined to some extent and the importance of this instrument in the performance tradition will be emphasized with this study. In our study, information about Bergamalı's life and art was given, the notes of the Hicaz, Uşşak and Rast taqsims he performed were written, and they were examined in terms of Maqam and performance. In addition, the characteristics of traditional clarinet performance are revealed, the performance style of the Bergamalı is explained and presented to the benefit of music researchers.

Keywords: İsmail Bergamalı, Clarinet, Taqsim, Music

Extended abstract

Purpose of the Study: The aim of this study is to guide Turkish music clarinet players on how to perform the traditional clarinet style today and how to proceed while performing it.

Method: Qualitative research method and interview technique were used in this study. While the three divisions of İsmail Bergamalı were performed one by one, video recordings were made. The video recordings were transcribed into notes by listening to the taqsims on a computer using a notation writing program called mus2. First, the modal analyzes of the notated taqsims were made, and then the transitional or hanging stay pitches were indicated in seconds in terms of the modal aspect. The mannerisms and performances of the taqsims, whose modal analysis has been completed, are stated in seconds in the video on the note written, and the performances at the specified times are analyzed in terms of musical terms such as vibrato, glissando and performance technique. İsmail Bergamalı talked about his life and artistic life and was interviewed in the form of questions and answers. The universe of the research consists of the clarinet taqsims performed by İsmail Bergamalı.

Questions of the Study: Some of the research questions of this study are: At what age did İsmail Bergamalı start playing the clarinet and how did this happen? Have you received any training on the clarinet or did you learn it through your own efforts? How many hours a day did İsmail Bergamalı practice clarinet? Were there any other musicians in your family when you were a child? Who are the names that İsmail Bergamalı takes as an example? According to İsmail Bergamalı, what is the most important element in the clarinet? What advice do you have for clarinet players who want to perform traditional Turkish Music in clarinet style? What are your thoughts on adjusting the openness of the clarinet back? Among the clarinet types, which one would you recommend in terms of material? What are the clarinet, burner and bracelet models used by İsmail Bergamalı? What are İsmail Bergamalı's experiences on the clarinet and his advice to us? What kind of practice should clarinet players follow?

Findings and Discussion: Instrument performance or oral performance in traditional Turkish music has continued with the meşk system from past to present. The Turkish music meşk system consists of the master-apprentice relationship. This system proceeds with an education method based on memorization. The works performed by the master are realized by memorization through sensation. The sounds, Maqams, comas and rhythms used in Turkish music create a unique musical system. Sufficient musical memory and ear mastery are required to perform Turkish music.

While in the Meşk state, the apprentice learns a lot from his master in general terms. "With the Meşk system in our music, while learning from his master and teacher the work and performance features, attitude and style that he did not know, the person with the talent of composing was also learning how to compose. If his master was a composer or had knowledge of composition, the student heard the basic principles and issues used in the works he practiced from his master during the practice, and if he also had the talent of composition, he learned this theoretical knowledge by doing, that is, through imitation, compared to the practices in the works he practiced".

One of the wind instruments used in Turkish music is the clarinet. Although the clarinet is essentially a western music instrument, over time it has been transferred to the Turkish music system and performed. There are many varieties of clarinet. Some of them are E flat, B flat, A and G clarinets. The difference between clarinets is not only their names, but also the sound becomes higher as their size gets shorter and lower as they get longer. Among these clarinets, the G clarinet is the most preferred and most harmonious in Turkish music. The left clarinet is longer and has a deeper sound than the other clarinets mentioned. Clarinet entered our country with Mızık-a-i Humayun, and was transferred to the Turkish music system with Clarinet İbrahim Efendi.

Mesut Cemil Bey, who was the chief of TRT Music Broadcasts in the early years of TRT Istanbul Radio, which was established in 1949, ensured that the clarinet was included among the instruments on which Turkish Music was performed. The first clarinet player on TRT Radio was Şükrü Tunar. Mesut Cemil Bey, who was greatly impressed by Şükrü Tunar's clarinet playing, deemed it necessary to include the clarinet in his radio programs.

Conclusion and Recommendations: In our research, first of all, information was given about the life and art of TRT radio artist İsmail Bergamalı, and the necessary data were given to those doing research on the clarinet instrument and its performers regarding the transfer of İsmail Bergamalı's traditional style to later music researchers. To explain in more detail, the attitude, decorations and performance technique in Bergamalı's taqsims were revealed and this attitude was relatively eliminated. Bergamalı's musicality and Maqam usage technique were determined through the maqam analysis of the examined Hicaz, Uşşak and Rast taqsims. With the performance analysis, the performance technique and the style-attitude specific to the clarinet instrument were examined. With the information obtained here, Bergamalı's musical identity and attitude towards the clarinet instrument have been revealed. The conclusion we draw from here is that he has a high level of knowledge about the Bergama maqam theory and he proved this in his taksim performances. On the other hand, it has been understood that Bergamalı is one of the important representatives of the traditional clarinet style with its performance technique. At the same time, in order to listen to the taksims in this study, access to the taksims was provided by giving a QR code at the top right of the page.

1. Giriş

Klarnet silindirik bir borunun üst ucunda, üflenince titreşen bir çarpan dil bulunan, perde düzeneği metalden yapılan, nefesli sınıftan bir üflemeli enstrümandır. İsmi berrak, parlak aydınlık gibi anlamlara gelen Latince "Clarus sözcüğünden alır. (Gülsün, 2013, s.14)

Geleneksel Türk müziğinde kullanılan üflemeli enstrümanlardan biriside klarnettir. Klarnet köken olarak batı müziği enstrümanı olsa da zaman ile Türk müziği sistemine aktarımı yapılarak icra edilmektedir. Klarnetin birçok çeşidi vardır. Onlardan bazıları mi bemol, si bemol, la ve sol klarnettir. Klarnetlerin birbirlerinden farkları sadece isimleri olmamak ile birlikte boyutları kısaltıkça ses tizleşip, uzadıkça pestleşmektedir.

Klarnetin 1690 yılı dolaylarında Nürnbergli çalgı yapımcısı Johann Christopher Danner tarafından icad edildiği rivayet edilmektedir. Daha sonra 18. yüzyılın sonlarında Lefebvre, 1811' de İvan Müller, 1831 de Gentelet ve Boehm, 1843' te Buffet tarafından geliştirilmiş, orkestrada ilkin 1770' te Mozart' ın Paris senfonisi' nde yer almıştır. (Say, 2010, s.278)

Geleneksel Türk müziğimizde kullanılan ve uyum sağladığı öngörülen sol klarnettir. Sol klarnet bahsedilen diğer klarnetlere oranla daha uzun ve sesi daha kalındır. Klarnet Müzika-i Humayun ile ülkemize giriş yapmıştır (Dilber, 2023, s.22)

Türk Müziğinde klarnet üslubunun oluşumu İbrahim Efendi ile başlamış olup, Şükrü Tunar'ın icrası ile icra ve tavrı tekâmül etmiştir. (Kalaycıoğlu,1976, s.26)

Geleneksel Türk müziği enstrümanlarının icralarında taksim formu icrası çok önemli bir yere sahiptir. Taksim icra ederken sazende konumundan solist konumuna geçiş yapılır. Geleneksel müziğimize bağlı olarak birçok taksim çeşidi bulunmaktadır. İcra ettiğimiz taksimin türüne göre icra seviyemiz anlaşılabilir. Taksim edebilmek için icracının Türk müziğine dair yeterli nazari, repertuar gibi birçok bilgi ve birikimiyle birlikte sazındaki hâkimiyeti ve müktesebatını tamamlaması gerekir.

Bu çalışmada TRT kurumunun klarnet sazındaki tecrübeli sanatçısı İsmail Bergamalı ele alınarak hayatı, sanatı, icracılığı ve sanata dair fikirlerine yer verilmiştir. Üst seviyede, sazında mahir olan Bergamalı'nın

taksimlerinin Türk müziği ve hususen saz müziği araştırmacıları ile icracıları için yol gösterici mahiyette olduğu kanaatine varılarak bu çalışma yapılmıştır.

Yapmış olduğumuz bu çalışmada nitel araştırma yöntemi ve görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırmamızda, İsmail Bergamalı'nın Hicaz, Uşşak ve Rast olmak üzere üç adet taksim icrası notaya alınmış, notaya alınan bu taksimlerin makamsal ve icra tekniği açısından incelenmesi yapılmıştır.

2. İsmail Bergamalının Kısa Biyografisi

Bergamalı, Yunanistan'dan göç etmek zorunda kalan ve İzmir Bergama' ya yerleşen beş çocuklu bir ailenin ikinci çocuğudur. 15/01/1949 Bergama doğumlu olan İsmail Topyanak maddi sıkıntılardan dolayı okuyamayıp 8 yaşında trompet çalmaya başlamış, 10 yaşında klarnet çalarak Bergama ve çevre köylerin düğünlerinde aranan ve istenen müzisyeni olmuştur. 1960 yılında İzmir'e geldikten sonra Billur adlı gazi­noda çalmaya başlamıştır. Uzun bir süre sonra bu gazi­noda Coşkun Erdem ile tanışmıştır. Onun sayesinde İzmir Radyosunda oyun havaları çalmaya başlarken Coşkun Erdem tarafından Bergamalı lakabını almıştır. 1969 yılında vatani görevini Isparta Askeri Bandosunda yapmıştır. Askeri Bandoda kendini geliştirerek okuma ve yazmayı öğrenmiştir. Bu sayede nota bilgisini de geliştirmiştir. Askeri görevini tamamladıktan sonra Kanuni Coşkun Erdem'in vesilesiyle solistle çalışmaya başlamıştır.

Bergamalı, Nevin Demirdöven, Safiye Ayla, Müzeyyen Senar, Hamiyet Yüceses, Zeki Müren, Nermin Demirçay, Perihan Altındağ, Saime Sinan, Emel Sayın, Ahmet Özhan, Muazzez Abacı, Bülent Ersoy, Gönül Yazar, Hüner Coşkuner, Safiye Soyman, Müşerref Akay gibi zamanın en ünlü sanatçıları ile çalışmıştır. 1981 yılında Ankara Başkent gazi­nosunda Hülya Sözer'e eşlik ederken İzmir TRT radyosunun sınavlarına katılmıştır. TRT Radyo sınavını kazandığını İsmail şenalar ve Hülya Sözer den öğrenmiştir. Bunun ardından TRT Radyosu kadrolu yetişmiş sanatçı olarak görev almaya başlamıştır. TRT kurumunun göndermiş olduğu İstanbul ve Ankara radyolarında da geçici görevlerde bulunmuştur. Müzik camiasında Topyanak soyadından daha ziyade çok İsmail Bergamalı olarak bilinir Beş çocuk ve yedi torun sahibi olan İsmail Bergamalı, 2015 yılında TRT İzmir Radyosundan emekli olmuştur. Emekli olduktan sonra yurt içi ve yurt dışında birçok koro ve cemiyetlerde yer almıştır. Ayrıca İzmir de özel ders vermekte ve birçok klarnet öğrencisi bulunmaktadır. (İ. Bergamalı, Kişisel görüşme, 26 Nisan 2021)

3. Bergamalı klarnet taksimlerinin transkripsiyonu ve analizi

3.1. Hicaz Taksim

Şekil 1

İsmail Bergamalı'nın Hicaz Klarnet Taksiminin Transkripsiyonu

Hicaz Taksim

Notaya Alan: Hasan Kulabaş

6sn

İcracı: İsmail Bergamalı

13sn 16sn 18sn 21sn

23sn

31sn

39sn 41sn 49sn

55sn 57sn

1.05dk

3.1.1. Hicaz Taksim makam analizi

Bergamalı'nın Şekil 1'de yer alan hicaz taksiminde makamın hicaz dörtlüsü civarında nağmeler yapıp rast perdesine çarpmalar ile birliktekararı olan düğâh perdesini vurgulanmıştır. Daha sonrasında 13. saniyeden 16. saniyeye hüseyni perdesinde asma kalış ile hüseynide uşşak çeşnisi yapmıştır. 31-39 saniyeleri arasında hüseyni aşıranda uşşak çeşnisi ve nevada rast çeşnileri görülmektedir. Daha sonrasında 41 ve 49. Saniyeleri arasında neva perdesinde buselikli yarım karar gösterip en son düğâh perdesinde hicazlı tam karar verip taksim icrasını yapmıştır. Bergamalı, taksim genelinde makamın güçlü perdesi olan neva perdesine vurgu yapmıştır.

3.1.2. Hicaz Taksim icra analizi

Hicaz taksim 6. saniyesinde dik kürdi perdesine çarpma yapıp ardından rast ve düğâh perdeleri arasında 32'lik tartım değerinde trill yapılmıştır. Ardından 16. saniyede hüseyni aşiran perdesinde dudak ile kamışı hareket ettirerek vibrato yapmıştır. Devamında 18, 21 ve 23. saniyelerde trill yapmıştır. Devamında 55-57 saniyeleri arasında muhayyer perdesinden düğâh perdesine iniş yaparken küçük çarpmalar halinde daha yumuşak bir ton icra ederek karara varmıştır. Taksim sonunda 1.05. dakikada çargah perdesinde trill yapıp ardından küçük çarpmalar ile düğâh perdesinde karar verilmiştir.

3.2. Uşşak Taksim

Şekil 2

İsmail Bergamah'nın Uşşak Klarnet Taksiminin Transkripsiyonu

Uşşak Taksim

Notaya Alan: Hasan Kulabaş

İcraci: İsmail Bergamah

5sn 7sn

20sn 23sn 27sn

31sn 33sn 34sn

37sn 40sn 42sn 44sn

1.08dk

3.2.1. Uşşak Taksim makam analizi

Begamalı'nı Şelkil 2'de yer alan uşşak taksiminde düğah perdesi ile taksime başlanmıştır. Daha sonrasında makamın dördüncü derece güçlü sesi olan neva perdesini güçlendirirken 20-27 saniyeleri arasında nevada buselik yapılmıştır. Üçüncü portede 31-34 saniyeler arasında hüseyini perdesinden segah perdesine iniş yapıp segahta eksik ferahnak icra edilmiştir. Dördüncü portede 37-42 saniyeler arasında karcıgar makamına ait bir süsleme yapmıştır, Daha sonra taksim bitiş hissiyatı yaratmak amacıyla rast perdesini yeden gibi kullanıp bitişinde ise tam karar verip taksimi icra etmiştir.

3.2.2. Uşşak Taksim icra analizi

Bergamalı Uşşak taksim icra ederken 5 ve 7. saniyeler arasında düğah perdesine inişte küçük çarpmalar kullanmıştır. 23. Saniyede çargah perdesinde icraya başladıktan sonra 32'lik tartım kullanılan notaları daha serbest icra etmiştir. Devamında 33. Saniyede çarpma kullanmıştır. 40-42 saniyeler arasında glissando yaparak küçük çarpmalar kullanılmıştır. 44. saniyenin sonunda gerdaniye perdesine çarpma yapmıştır. Taksim sonlarına doğru 55.saniyede hüseyini perdesinden iniş yaparken notaları daha serbest çalarak bitiş hissiyatını vermiştir. Son portrede 1.08. saniyede vibrato yapıp 32. lik nota değerinde sus yaparak taksimi bitirmiştir.

3.3. Rast Taksim

Şekil 3

İsmail Bergamah'nın Rast Klarnet Taksiminin Transkripsiyonu

Rast Taksim

Notaya Alan: Hasan Kulabaş

İcracı: İsmail Bergamah

10sn 17sn 19sn

3

23sn 30sn

32sn 35sn

47sn

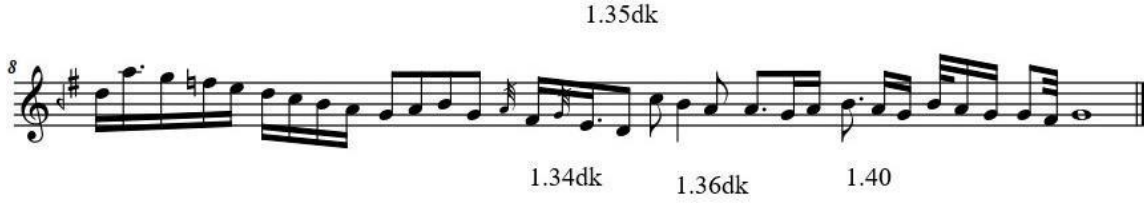
59sn 1.06dk

1.12dk

1.25dk

1.26dk

3

3.3.1. Rast Taksim makam analizi

İsmail Bergamalı'nın şekil 3'te yer alan rast taksiminde rast perdesi ile taksime başlayıp çevresinde seyir yaparak rast perdesini kuvvetlendirmiştir. 19. saniyede düğah perdesinde asma kalış yaparak uşşak makamı, 23.saniyede yegâh perdesine genişleyerek rehavi makamı gösterip devamında tekrar rast makamına geri dönüş yapmıştır. Taksim bir sonraki kısmında neva perdesini vurgulayarak neva perdesini güçlendirmiştir.

59. Saniyede yine yegah perdesine inerek rehavi çeşnisi yapmıştır. 1.25. dakikada düğahta asma kalış yaparak uşşak makamı ardından 1.35. dakikada yegah perdesine inerek rehavi çeşnisi yapmıştır. Son olarak yedeni olan ırak perdesini duyurup rastta tam kalış yapıp, taksimini tamamlamıştır.

3.3.2. Rast Taksim icra analizi

Rast taksim icrasında 10. Saniyede triole tartımı kullanılmıştır. Ardından 17. saniyede çargah perdesinde trill yapılmıştır. 30. saniyede trill yapıp 32. saniyede çarpma yapılmıştır. 35. saniyede segâh perdesinde asma kalış yaparak vibrato yapılmıştır. 47. saniyede çargah perdesinde asma kalış yaparak vibrato yapmıştır. 1.06. dakikada hüseyini perdesine küçük çarpma yapmıştır. 1.12. dakikada eviç perdesini biraz daha pestleştirip vibrato yapmıştır. 1.26. dakikada triole tartımı kullanmıştır. 1.34. dakikada küçük çarpmalar kullanmıştır. Taksim icrasını sonlandırırken 1.36 ve 1.40 dakikalardaki segah perdelerinde vibrato yapmıştır.

4. Sonuç ve Öneriler

Araştırmamızda öncelikle TRT radyo sanatçısı İsmail Bergamalı'nın hayatı ve sanatı hakkında bilgi verilmiş olup, klarnet sazı hakkında araştırma yapanlara ve icracılarına İsmail Bergamalı'nın geleneksel tavrının daha sonraki müzik araştırmacılarına aktarımı hususunda gerekli veriler verilmiştir. Daha ayrıntılı açıklayacak olursak, Bergamalı'nın taksimlerdeki tavrı, süslemeler, icra tekniği ortaya çıkarılarak bu tavrın kaybolması nispeten sağlanmıştır. İncelenen Hicaz, Uşşak ve Rast taksimlerin makamsal incelemesiyle Bergamalı'nın müzikalitesi ve makam kullanım tekniği tespit edilmiştir. İcra analizi ile icra tekniği ve klarnet sazına münhasır üslup-tavır incelenmiştir. Buradan elde edilen bilgilerle Bergamalı'nın müzik kimliği ve klarnet sazına dair tavrı ortaya konmuştur. Buradan çıkardığımız sonuç, Bergamalı makam nazariyatı konusunda üst seviyede bilgisi olup, bunu yaptığı taksim icralarında ispatlamıştır. Diğer taraftan Bergamalı, icra tekniği ile geleneksel klarnet tavrının önemli temsilcilerinden olduğu anlaşılmıştır. Aynı zamanda bu çalışmadaki taksimlerin dinlenilmesi için sayfanın sağ üst kısmına QR kodu verilerek taksimlere erişim sağlanmıştır.

Kaynakça

DİLBİR, M. C. (2023). MÛZİKÂ-YI HÛMÂYUN [Doktora Tezi: Marmara Üniversitesi].
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

GÜLSÜN, Metin, Türk Müziğinde Klarnet Eğitimi, Yurt Renkleri Yayınevi, (2013), Ankara

Hasan Kulabaş. (2024, 21 Mart). İsmail Bergamalı Hicaz Klarnet Taksimi (Webniar). Youtube.

<https://www.youtube.com/watch?v=w3WIK3GSOGE>

Hasan Kulabaş. (2024, 21 Mart). İsmail Bergamalı Uşşak Klarnet Taksimi (Webniar). Youtube.

https://www.youtube.com/watch?v=ZDSy5L_LxCE

Hasan Kulabaş. (2024, 21 Mart). İsmail Bergamalı Rast Klarnet Taksimi (Webniar). Youtube.

https://www.youtube.com/watch?v=orOE6HYL_Gg

KAHYAOĞLU, Y. (2021) Türk Müziğinde Meşk Sistemi. İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi, 7(1), 279. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ijca/issue/63287/942571>

KALAYCIOĞLU, Rahmi, Türk Musikisi Bestekarıları Külliyyatı, Türk Musikisi Bestekarıları Yayınevi, (1976), İstanbul Kişisel röportaj: (İ. Bergamalı, kişisel ileti, 26 Nisan 2021)

MESUD, Cemil Bey, Tanburi Cemil Bey'in Hayatı Kubbealtı Neşriyatı, Mas Matbaacılık, (1947), İstanbul.

SAY, Ahmet, Müzik Ansiklopedisi, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, (2008), Ankara

Makale Bilgi Formu

Yazarların Katkıları: Bu makalenin yazımına tüm yazarlar eşit katkıda bulunmuştur. Tüm yazarlar son metni okudu ve onayladı.

Çıkar Çatışması Bildirimi: Yazar tarafından potansiyel çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Telif Beyanı: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Destek/Destekleyen Kuruluşlar: Bu araştırma için herhangi bir kamu kuruluşundan, özel veya kâr amacı gütmeyen sektörlerden hibe alınmamıştır.

Etik Onay ve Katılımcı Rızası: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunmaktadır.

İntihal Beyanı: Bu makale iThenticate tarafından taranmıştır.

EK: İsmail Bergamalı ile Röportaj

İsmail Bergamalı kaç yaşında klarnete başlamıştır ve bu nasıl olmuştur?

- Klarnete on yaşında başladım ve bunda etken babamdı yani babama özenerek başladım demek daha doğru olur.

Klarnet hususunda eğitim aldınız mı yoksa kendi çabalarınız ile mi öğrendiniz?

- Teknik bakımdan bir klarnet eğitimi almadım. Askerliğim sırasında notayı bulduğum

Askeri Bandodan öğrendim.

İsmail Bergamalı günde kaç saat klarnet çalışırdı?

➤ Bunu saat ve zamanla kıyaslamak yanlış olur. Ben 72 yaşındayım ve hala klarnet

çalışıyorum.Çocuk yaşlardayken ailenizde başka müzisyen var mıydı?

➤ Babam askerde iken trompet çalmayı öğrenmiş. Benimde ilk çalgım olan trompeti babamdan öğrendim.

İsmail Bergamalı' nın kendine örnek aldığı isimler kimlerdir?

➤ Şükrü Tunar

İsmail Bergamalı sanat hayatında kimlere eşlik etmiştir?

➤ Dönemimin ünlü isimleri olan Nevin Demirdöven, Safiye Ayla, Müzeyyen Senar, Hamiyet Yüceses, Zeki Müren, Nermin Demirçay, Perihan Altındağ, Saime Sinan, Emel Sayın, Ahmet Özhan, Muazzez Abacı, Bülent Ersoy, Gönül Yazar, Hüner Çoskuner, Safiye Soyman, Müşerref Akay gibi solistlere eşlik ettim.

Sahnedeyken veya konserdeyken unutamadığınız bir anınız varmı?

➤ Çok anılarım var. Mesela aralarından bir tanesini anlatayım;

Zeki Müren' e eşlik ettiğim dönemde ara taksim icra ederken Zeki Müren kendi mikrofonunu bana tutar

ve "Sayın Bergamalı" derdi.

Taksim icra ederken en sevdiğiniz makam hangisidir?

➤ Hicaz makamını seviyorum.

Klarnet icracıları nasıl bir çalışma yolu izlemelidir?

➤ İlk öncelikle yarım saat tüm seslerin tek tek düz bir şekilde üflenmesi gerekir. Sonrasında ise klarnet üzerinde parmak egzersizleri yapılmalıdır.

Geleneksel Türk Müziği klarnet tavrı icra etmek isteyen klarnet icracılarına tavsiyeleriniz nelerdir?

➤ Notayı öğrenmek birinci şart ve bunun yanında icra edebilmek adına enstrümana hâkim olmak gerekir.

İsmail Bergamalı' ya göre klarnette en önemli unsur nedir?

➤ Klarneti çalmak bilene çok kolay, bilmeyene ise çok zordur. Benim için klarnet önemli bir enstrümandır. En önemli unsuru nefes ile parmakların aynı hızla hareket etmesidir, buda hareket hâkimiyetini sağlar.

Yetiştirmiş olduğunuz öğrencileriniz kimlerdir?

➤ Alaattin Gözetlik, Altan Gözetlik, Haşim Polat, Kamuran Okyayı, Murat Erdurcan, Engin Yargıç gibi birçok yetiştirmiş olduğum birçok talebem var.

Klarnet bekinin açıklığını ayartlatma konusundaki düşünceleriniz nelerdir?

- Ben aldığım beklerle hiç oynamadım ve oynatmadım. Hep orijinal olarak kullanıyorum, fakat herkesin bek konusundaki düşünceleri farklıdır.

İsmail Bergamalı' nın klarnet üzerinde etmiş olduğu tecrübeleri ve bizlere tavsiyeleri nelerdir?

- Klarnet icracılarının deşifrelerinin çok kuvvetli olması gerekir. Bunun nedeni klarnetin akordu diğer sazlara göre daha zordur.

Klarnet çeşitleri arasında materyal bakımından hangisini tavsiye edersiniz?

- Benim tercihim Abanoz ağacından yapılmış bir klarnettir ve bunu tavsiye

ederim.İsmail Bergamalı' nın kullanmış olduğu klarnet, bek, bilezik modelleri nelerdir?

- Ben altı gözlüklü bir klarnet çalıyorum. Kullanmış olduğum bekim çok eski ve orijinaldir. Klarnet bileziğim ise çift burmalıdır.

(İ. Bergamalı, Kişisel görüşme, 26 Nisan 2021).